

אשְׁתַּכַּח, רַחֲמֵי לְבָנוּי, דִּינָא לְגַבֵּי אַחֲרָנִין. כֶּף
קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אוֹבִיל לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי.
וּבְדִינָא לְגַבֵּי אַחֲרָנִין, דְּכַתִּיב וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל
כַּנְפֵי נְשָׁרִים. וְכַתִּיב כַּנְּשֹׁר יַעִיר קִנּוּ.

מְנַלְן דְּנֶשֶׁר רַחֲמֵי אַקְרִי. דְּכַתִּיב דְּרַךְ הַנֶּשֶׁר
בְּשָׁמַיִם. בְּשָׁמַיִם מִמָּשׁ. וּבְגִינֵי כַךְ אַרְיָה
לִימִינָא. שׁוּר לְשִׁמְאֵלָא. נֶשֶׁר בִּינִייהוּ וְאַחִיד
לֹון. אָדָם פְּלִיל כְּלָהוּ, וְכֹלָא אֶתְפְּלִילָן בֵּיהּ,
דְּכַתִּיב וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסֶא דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם
עָלְיוּ מִלְמַעְלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. ר' אבא פתח, (שיר השירים
ח) אַחוֹת לָנוּ קִטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מָה
נַעֲשֶׂה לְאַחוֹתָנוּ בַיּוֹם שְׂיִדְבֵר בֵּהּ. אַחוֹת לָנוּ
קִטְנָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִקְרִי אַחוֹת
לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְשָׂדִים אֵין לָהּ, הֵינֵנו
דְּתַנְיִנן, בְּשַׁעֲתָא דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְטוֹרָא דְסִינֵי,
לֹא הָוּה כְּהוֹן זְכוּוֹן, וְעוֹבְדִין טְבִין, לְאַגְנָא
עָלְיִיהוּ, דְּכַתִּיב וְשָׂדִים אֵין לָהּ. דְּהָא אֵינוֹן
תְּקוּנָא וְשַׁפִּירוּ דְאַתְתָּא, וְלִית שַׁפִּירוּ דְאַתְתָּא
אַלָּא אֵינוֹן. מָה נַעֲשֶׂה לְאַחוֹתָנוּ. מָה יִתְעַבִּיד
מִינָהּ, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, יִתְגַּלִּי
בְּטוֹרָא דְסִינֵי, לְמַלְלָא בְּפִתְגָמֵי אוֹרִייתָא,
וַיִּפְרַח נִשְׁמַתְהוֹן מְנִייהוּ.

אָמַר ר' יוסי. בְּהָוּא שַׁעֲתָא דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל
לְטוֹרָא דְסִינֵי, בְּהָוּא לִילִיָּא וְנִגְהֵי,
תְּלַתָּא יוֹמִין דְלֹא אַזְדָּוּוּגוּ לְאַנְתְּתִייהוּ, אֶתּוּ
מְלָאכִין עֲלָאִין, וְקַבִּילוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּאַחוּוּתָא.
אֵינוֹן מְלָאכִין לְעִילָא, וְיִשְׂרָאֵל מְלָאכִין
לְתַתָּא. אֵינוֹן מְקַדְשִׁין שְׁמָא עֲלָהּ לְעִילָא,
וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְשִׁין שְׁמָא עֲלָהּ לְתַתָּא.
וְאַתְעֵמְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבְעִין כְּתָרִין בְּהָוּא
לִילִיָּא. וּמְלָאכִי עֲלָאִי הוּוּ אִמְרֵי
אַחוֹת לָנוּ קִטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ, דְלִית בֵּהּ

משום שְׁנֶשֶׁר נִמְצָא בְכָל - רַחֲמֵים
לְבָנוּי, וְדִין אֵל אַחֲרִים. כֶּף
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - מוֹבִיל אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵים, וּבְדִין אֵל
אַחֲרִים, שְׁפָתוֹב וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל
כַּנְפֵי נְשָׁרִים, וְכַתוֹב כַּנְּשֹׁר יַעִיר
קִנּוּ.

מְנַנן לָנוּ שְׁנֶשֶׁר נִקְרָא רַחֲמֵים?
שְׁפָתוֹב (משלי ל) דְּרַךְ הַנֶּשֶׁר
בְּשָׁמַיִם. בְּשָׁמַיִם מִמָּשׁ. וְלִכְן
אַרְיָה לִימִין, שׁוּר לְשִׁמְאֵל, נֶשֶׁר
בִּינִייהֶם, וְאוֹחֲזוּ אֹתָם. אָדָם כּוֹלֵל
אֶת כָּלָם, וְהַפֵּל נְכָלָלוּ בּוּ, שְׁפָתוֹב
וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסֶא דְּמוֹת כְּמִרְאָה
אָדָם עָלְיוּ מִלְמַעְלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. רבי אבא
פָּתַח, (שיר ח) אַחוֹת לָנוּ קִטְנָה
וְשָׂדִים אֵין לָהּ מָה נַעֲשֶׂה
לְאַחוֹתָנוּ בַיּוֹם שְׂיִדְבֵר בֵּהּ. אַחוֹת
לָנוּ קִטְנָה - זוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
שְׁנִקְרָאת אַחוֹת לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא. וְשָׂדִים אֵין לָהּ - הֵינֵנו
שְׁשִׁנֵּנוּ, בְּשַׁעֲתָא שְׁקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל
לְהָר סִינֵי, לֹא הָיָה בְּהֶם זְכוּיֹות
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְהִגֵּן עֲלֵיהֶם,
שְׁפָתוֹב וְשָׂדִים אֵין לָהּ, שְׁהָרֵי הֶם
הַתְּקוּן וְהִיפִי שֶׁל הָאִשָּׁה, וְאֵין יָפִי
שֶׁל אִשָּׁה אֵלָּא הֶם. מָה נַעֲשֶׂה
לְאַחוֹתָנוּ - מָה יַעֲשֶׂה מְמַנָּה
בְּשַׁעֲתָא שְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֵּה
בְּהָר סִינֵי לְדַבֵּר אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה
וְתִפְרַח מֵהֶם נִשְׁמַתָּם.

אָמַר רבי יוסי, בְּאוֹתָהּ שַׁעֲתָא
שְׁקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהָר סִינֵי בְּאוֹתוֹ
לִילָה וְנִשְׁלָמוּ, שְׁלֶשָׁה יָמִים שְׁלֹא
הִזְדָּוּוּגוּ לְנִשְׁוֹתֵיהֶם, בָּאוּ מְלָאכִים
עָלְיוֹנִים וְקַבְּלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל
בְּאַחוּוָה. אוֹתָם מְלָאכִים לְמַעְלָה,
וְיִשְׂרָאֵל מְלָאכִים מְלַמְטָה. הֶם
מְקַדְשִׁים אֶת הַשֵּׁם הַעֲלִיּוֹן
לְמַעְלָה, וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְשִׁים אֶת
הַשֵּׁם הַעֲלִיּוֹן לְמַטָּה.
וְהַתְעֵמְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבְעִים
כְּתָרִים בְּאוֹתוֹ לִילָה, וּמְלָאכִים

זְכוּוֹן וְעוֹבְדֵי־ן טָבִין. מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֹתָנוּ, פְּלוֹמֵר מַה יִּקְרַו וּרְבוּ נַעֲבִיד לְאַחֲתָנָא דָּא בְיוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִתְגַּלִּי בְטוֹרָא דְסִינֵי לְמִיָּהֵב לָהּ אוֹרֵייתָא.

(וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי), פְּתִיב הָיוּ נִכּוֹנִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אֶל תַּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה וְהֵינּוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. רַ' שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַתְגַּלְאָה (דף פ"א ע"א) בְּטוֹרָא דְסִינֵי, קָרָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְכָל פְּמִלְיָא דִּילֵיהּ, אָמַר לוֹן, הַשְׁתָּא יִשְׂרָאֵל רַבִּינָן, דְּלֹא יַדְעִין נִימוּסֵי, וְאַנָּא בָּעֵי לְאַתְגַּלִּי עַלְיָהּ, אִי אֲתַגַּלִּי עַלְיָהּ בְּחִילָא דְגְבוּרָה, לָא יִכְלִין לְמַסְבֵּל. אָבֵל אֲתַגַּלִּי עַלְיָהּ בְּרַחֲמֵי, וַיִּקְבְּלוֹן נִימוּסֵי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדָּאֵי דָּאִיהּ רַחֲמֵי מְנַלְן. דְּכְּתִיב, (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְד.

וּבְהָאֵי אֲתַגַּלִּי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אַקְדִּים לָהּ רַחֲמֵי בְּקַדְמִיתָא. וְלִבְתַּר אֲתִיָּהֵב לָהּ אוֹרֵייתָא, מְסַטְרָא דְגְבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דְּהִכִּי אֲתַחֲזִי לָהּ, דְּבִגְיֵי כַף יִשְׂרָאֵל אַקְרוּן.

בְּהִיוֹת הַבֶּקֶר, דְּכְּתִיב, (שמואל ב כג) בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. הָא אִי הָוָה עָבוֹת קְדָרוּתָא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא אֲתַגַּלִּיא חֶסֶ"ד. וְאִימְתִי אֲתַגַּלִּיא חֶסֶ"ד. בְּבֶקֶר. כְּמָה דָּאֲתָא אָמַר, (בראשית מד) הַבֶּקֶר אוֹר. דְּכַד נְהִיר צַפְרָא, חֶסֶ"ד אֲשַׁתְּכַח בְּעֵלְמָא, וְדִינִין מִתְעַבְרָן. וּבְזַמְנָא דְּלֹא נְהִיר בֶּקֶר, דִּינִין עַד כְּעַן לֹא מִתְעַבְרָן. דְּכְּתִיב, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכִי בֶקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. כִּינֵן דָּאֲתַעְבְּרָן אֵינּוֹן כְּכִיָּא וְנְהִיר שְׁמַשָּׁא, בִּיה שַׁעֲתָא כְּתִיב, בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. וְחֶסֶ"ד אֲתַעַר בְּעֵלְמָא תַתָּא, בְּהִיא שַׁעֲתָא כְּתִיב, בְּהִיוֹת

עַלְיוֹנִים הָיוּ אוֹמְרִים, אַחֹת לָנוּ קְטָנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ, שְׂאִין בְּהֵם זְכוּיֹת וּמַעֲשִׂים טוֹכִים, מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֹתָנוּ? פְּלוֹמֵר, מַה פְּבוֹד וַיְגַדְּלָה נַעֲשֶׂה לְאַחֹתָנוּ זֹו בַּיּוֹם שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֵּה בְּהַר סִינֵי לְתַת לָהֶם תּוֹרָה?

(וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי). פְּתוּב הָיוּ נִכּוֹנִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אֶל תַּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה, וְהֵינּוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעֲתָא שְׂרָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַגְלוֹת בְּהַר סִינֵי, קָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הַפְּמִלְיָה שְׁלוֹ וְאָמַר לָהֶם: עַכְשָׁו יִשְׂרָאֵל תִּינּוֹקוֹת שְׂאִינֶם יוֹדְעִים אֵת הַנְּהַגוּתִי, וְאַנִּי רוֹצֶה לְהַתְגַּלוֹת עַלְיָהֶם. אִם אֲתַגַּלֵּה אֲלֵיהֶם כְּכַח הַגְּבוּרָה - לֹא יוֹכְלוּ לְסַבֵּל. אָבֵל אֲתַגַּלֵּה עַלְיָהֶם בְּרַחֲמִים וַיִּקְבְּלוּ אֵת הַנְּהַגוּתִי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדָּאֵי, שְׁהוּא רַחֲמִים. מְנִין לָנוּ? שְׁפָתוֹב (שמואל-ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְד.

וּבְיַתְּ הַתְּגַלָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. הַקְדִּים לָהֶם רַחֲמִים בְּתַחֲלָה, וְאַחַר נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שְׂפָרָאֵי רָאוּי לָהֶם, שְׂבַגְלָל כְּף נְקָרָאוּ יִשְׂרָאֵל.

בְּהִיוֹת הַבֶּקֶר, שְׁפָתוֹב (שם כג) בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. הָרִי אִם הִיָּה עָבוֹת, אַז נִמְצְאָת קְדָרוּת וְלֹא הַתְּגַלָּה חֶסֶ"ד. וּמְתִי מִתְגַּלָּה חֶסֶ"ד? בְּבֶקֶר, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (בראשית מד) הַבֶּקֶר אוֹר. שְׂפָשְׁמָאִיר הַבֶּקֶר, נִמְצְאָ חֶסֶ"ד בְּעוֹלָם וְהַדִּינִים עוֹבְרִים. וּבְזַמֵּן שְׁלֹא מֵאִיר הַבֶּקֶר, הַדִּינִים עַד אַז לֹא עוֹבְרִים, שְׁפָתוֹב (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכִי בֶקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. כִּינֵן שְׂעִבְרוּ אוֹתָם כּוֹכְבִים וּמֵאִיר הַשְּׁמֶשׁ, בְּאוֹתָהּ שַׁעֲתָא כְּתוּב בֶּקֶר לֹא עָבוֹת, וְחֶסֶ"ד מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם

הבקר. וכיון דמתעפרין ככביא בקר אשתכח.
(ג"א דאתער בקר, דינין לא אשתכחו)

אמר ר' יוסי, בהיות הבקר שארי קדשא ברין
הוא לאתגלאה בטורא דסיני. תאנא,
בהיות הבקר, פד אתער זכותיה דאברהם,
דכתיב ביה (בראשית יט) וישכם אברהם בבקר.

ויהי קלת וברקים, אמר רבי אבא, קלת כתיב
חסר. תרין קלין דאהדרו לחד, דא נפקא
מן דא, רוחא ממיא. ומיא מרוחא. תרין
דאינון חד, וחד דאיהו תרי.

אמר רבי יוסי, קלת חד, ואיהו קלא רברבא
תקיפא, דלא פסקת לעלמין, ההוא
דכתיב ביה (דברים ה) קול גדול ולא יסף דהא
שאר קלין אתפסקו, דתניא, בארבעה תקופין
בשפא, קלא אתפסקת, וכדין דינין מתערין
בעלמא. והאי קלא דכליל שאר קלין ביה, לא
אתפסק לעלמין, ולא אתעבר מקיומא שלים
ותוקפא דיליה. תאנא, האי קלא, קלא דקלין,
קלא דכליל כל שאר קלין.

אמר ר' יהודה, לית קלא, אלא מסטרא
דרוחא ומיא ואשא. ובקלא (ד"א ובלא)
עביד קלא, ואתכליל דא בדא, ועל דא כתיב
קלת וברקים, אמר רבי יוסי, היינו דכתיב,
(תהלים קלה) ברקים למטר עשה, שלהובא
בעוטרי, קטירא דרחמי בחיבתא, דלא (שקיע)
שכיחו.

תנא, ר' יהודה אומר, בסטר גבורה, אורייתא
אתייהיבת. אמר רבי יוסי, אי הכי בסטר
שמאלא הוי. אמר ליה, אתהדר לימינא.
דכתיב, (דברים לג) מימינו אש דת למו. וכתיב
(שמות טו) ימינה יי' נאדרי בפח וגו'. אשפחן
שמאלא דאתחזר לימינא, וימינא לשמאלא,
הא גבורה לשמאלא (ד"א לימינא). וימין לשמאלא (ד"א לימינא).

התחתון. באותה שעה פתוב
בהיות הבקר. וכיון שעברו
הפוככים, נמצא הבקר. (בשהתעורר
הבקר, דינים לא נמצאו).

אמר רבי יוסי, בהיות הבקר
התחיל הקדוש ברוך הוא
להתגלות בהר סיני. שנינו בהיות
הבקר - פשהתעוררה זכותו של
אברהם שפתוב בו (בראשית יט)
וישכם אברהם בבקר.

ויהי קלת וברקים. אמר רבי אבא,
קלת פתוב חסר. שני קולות
שחזרו להיות אחד. זה יוצא מזה.
רוח ממים, ומים מרוח. שנים
שהם אחד, ואחד שהוא שנים.
אמר רבי יוסי, קלת אחד, והוא
קול גדול חזק שאינו פוסק
לעולמים, הוא שפתוב בו קול
גדול ולא יסף, שהרי שאר
הקולות פוסקים, ששנינו,
בארבע תקופות בשנה הקול
נפסק, ואז הדינים מתעוררים
בעולם, וקול זה שכולל בו את
שאר הקולות, לא נפסק לעולמים
ולא עובר מקיום שלם והחזק
שלו. שנינו, קול זה קול של
הקולות, קול שכולל את כל שאר
הקולות.

אמר רבי יהודה, אין קול אלא
מצד רוח ומים ואש, ובקול (והכל)
עושה קול, ונכלל זה בזה, ועל
זה פתוב קלת וברקים. אמר רבי
יוסי, הינו מה שכתוב (תהלים קלה)
ברקים למטר עשה. שלהבת
בעצרות, קשר של רחמים בפה,
שלא (שוקעת) מצויים.

שנינו, רבי יהודה אומר, בצד
הגבורה נתנה התורה. אמר רבי
יוסי, אם כן, היא היתה בצד
שמאל? אמר לו, החזרה לימין,
שפתוב (דברים לג) מימינו אש דת
למו, וכתוב ימינה ה' נאדרי בפח
וגו'. מצאנו שמאל שהחזר לימין,
לשמאל. הרי גבורה לשמאל (לימין).

וְעֵינַי פָּכַד עַל הַהָר וְגו', עֲנַנָּא תְּקִיף, דְּשָׁקִיעַ בְּאַתְרֵיהּ, דְּלֹא נָטִיל. וְקַל שְׁפָר חֲזַק מְאֹד, מְגוּ דְעֲנַנָּא תְּקִיף הָוָה, נְפִיק הָהוּא קָלָא, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (דְּבָרִים ה) וַיְהִי כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁף.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תִּלְתַּת חֲשׂוּכֵי הוּוּ, דְכֻתִּיב חֹשֶׁף עֵנָן וְעֶרְפֶּל. וְהָהוּא קָלָא הָוָה נְפִיק פְּנִימָא מִכְּלֵהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פְּנִימָא דְכָלָא הָוָה, דְּבִיָּה פְתִיב, קוֹל גְּדוּל וְלֹא יִסָּף. אָמַר ר' אָבָא כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. רֹאִים, שְׁמַעִים מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲלֵא הָכִי תִגִּינָן, אֵינּוֹן קָלִין, הוּוּ מִתְגַּלְפֵי בְּהָהוּא חֲשׂוּכָא וְעֲנַנָּא וְקַבְּלָא, וּמִתְחַזְיָין בְּהוּ, כְּמָה דְאַתְחַזֵּי גּוּפָא, וְחֻמָּאן מַה דְחֻמָּאן, וְשִׁמְעִין מַה דְשִׁמְעִין, מְגוּ הָהוּא חֲשׂוּכָא וְקַבְּלָא וְעֲנַנָּא, וּמְגוּ הָהוּא חִיזוּ דְהוּוּ חֻמָּאן, הוּוּ נְהִירִין בְּנִהִירוּ עֲלָאָה, וְיִדְעִין, מַה דְלֹא יָדְעוּ דְרִין אַחֲרֵנִין, דְאַתּוּ בְּתַרְיֵיהוּ.

וּבְרַחֲמֵי, הוּוּ חֻמָּאן אֲפִין בְּאַפִּין, הָדָא הוּא דְכֻתִּיב, (דְּבָרִים ה) פְּנִים בְּפָנִים דְּבַר יְי' עִמָּכֶם. וּמֵאֵן הוּוּ חֻמָּאן. תְּאֵנִי רַבִּי יוֹסִי, מְנַהִירוּ דְאֵינּוֹן קָלָן, דְלֹא הָוָה קוֹל, דְלֹא הָוָה נְהִיר בְּנִהִירוּ, דְמִסְתַּכְלֵי בֵיהּ כָּל גְּנִיזִין, וְכָל טְמִירִין, וְכָל דְרִין דְיִיתוֹן עַד מִלְפָּא מְשִׁיחָא. וּבְגִינֵי כֶּךָ פְתִיב וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, רֹאִים (דף פ"א ע"ב) רֹאִיָּה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעַם רֹאִים. רֹאִים: כְּמָה דְאַמִּינָא, דְחֻמוּ מְנַהִירוּ דְאֵינּוֹן קָלָן, מַה דְלֹא חֻמוּ דְרִין בְּתַרְאִין אַחֲרֵנִין. אֶת הַקּוֹלוֹת: כְּמָה דְאַתָּה אָמַר, (ישעיהו ו) וְאַרְא אֶת יְי'. וְאַרְא יְי', לֹא כְתִיב, אֲלֵא אֶת יְי'. אוּף הֲכָא, וְכָל הָעַם רֹאִים הַקּוֹלוֹת לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא אֶת הַקּוֹלוֹת.

בְּגוּזָא דָא, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, דְהָא אֶתִּין

וְעֵינַי פָּכַד עַל הַהָר וְגו' - עֵינַי חֲזַק שְׁשִׁקוּעַ בְּמִקוּמוֹ, שְׁלֹא לֹקַח. וְקַל שְׁפָר חֲזַק מְאֹד - מִתּוֹךְ הָעֵנָן הַחֲזַק הָיָה יוֹצֵא אוֹתוֹ הַקּוֹל, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרִים ה) וַיְהִי כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁף.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹשׁ חֲשָׁכִים הָיוּ, שְׁפָתוֹב חֹשֶׁף עֵנָן וְעֶרְפֶּל. וְאוֹתוֹ קוֹל הָיָה יוֹצֵא פְּנִימֵי מִכְּלֵם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַפְּנִימֵי שֶׁל הַכָּל הָיָה, שְׁבוּ כְּתוֹב קוֹל גְּדוּל וְלֹא יִסָּף.

אָמַר רַבִּי אָבָא, כְּתוֹב וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. רֹאִים? שׁוֹמְעִים הָיָה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא כֶּךָ שְׁנִינּוּ, אוֹתָם קוֹלוֹת הָיוּ נִחְקָקִים בְּאוֹתוֹ חֹשֶׁף וְעֵנָן וְעֶרְפֶּל וְנִרְאִים בְּהֵם כְּמוֹ שְׁנִרְאָה גּוּף, וְרוֹאִים מַה שְׁרוֹאִים, וְשׁוֹמְעִים מַה שְׁשׁוֹמְעִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֹשֶׁף וְעֶרְפֶּל וְעֵנָן, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מִרְאָה שְׁהִיוּ רוֹאִים, הָיוּ מְאִירִים בְּאוֹר עֲלִיּוֹן, וְיִדְעִים מַה שְׁלֹא יָדְעוּ דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שְׁבָאוּ אַחֲרֵיהֶם.

וְכֻתִּיב הָיוּ רוֹאִים פְּנִים בְּפָנִים, זֶהוּ שְׁפָתוֹב פְּנִים בְּפָנִים דְּבַר ה' עִמָּכֶם. וּמָה הָיוּ רוֹאִים? שְׁנָה רַבִּי יוֹסִי, מִהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת, שְׁלֹא הָיָה קוֹל, שְׁלֹא הָיָה מְאִיר בְּאוֹר, שְׁמִסְתַּכְלֵים בּוֹ כָּל הַגְּנִיזִים, וְכָל הַנְּסֻתָּרִים, וְכָל הַדּוֹרוֹת שְׁיִבְאוּ עַד מִלְפָּא הַמְּשִׁיחַ. וּמִשׁוּם כֶּךָ כְּתוֹב וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. רֹאִים - רֹאִיָּה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעַם רֹאִים, רֹאִים - כְּמוֹ שְׁאֶמְרֵנוּ, שְׁרָאוּ מִהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת מַה שְׁלֹא רָאוּ דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים אַחֲרֵיהֶם. אֶת הַקּוֹלוֹת - כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (ישעיהו ו) וְאַרְא אֶת ה'. וְאַרְא ה' לֹא כְתוֹב, אֲלֵא אֶת ה'. אֵף כָּאֵן, וְכָל הָעַם רֹאִים הַקּוֹלוֹת לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא אֶת הַקּוֹלוֹת.

כְּמוֹ זֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.